

Erdőtelepítés – Erdőfelújítás 100 év

A Múlt erdőtelepítései – a Jelen erdőállományai - Tapasztalatok – Eredmények

A Trianon erdővesztését követő erdőtelepítési erőfeszítések 100 éve alkalmából tisztelettel adózva, a meghirdetett Kaán Károly Országfásítási Programhoz kapcsolódva indokolt a tapasztalatok-eredmények összegyűjtése.

A két világháború közötti erdőtelepítések után 1951-től kb. 800 E ha erdőtelepítés történt. A NNY-A-F erdőtelepítések jelentős részének (közel 500 E ha – 61%) már akár második erdőfelújítása van.

Erdőtelepítések fajafarányai és hullámozása 1951–2019 (E ha)

Fafaj	51-55	56-60	61-65	66-70	71-75	76-80	81-85	86-90	91-95	96-00	01-05	06-10	11-15	16-19	ET- EF	1951-2019	
																E ha	%
HVFK	17,7	17,6	5,8	7,0	4,9	10,9	5,6	6,5	1,9	5,0	15,3	22,6	4,7	1,3		125,5	15,8
A	30,4	23,5	12,5	7,8	3,1	8,2	6,4	10,6	9,2	16,7	18,6	14,3	3,6	1,6	102,5	167,1	21,1
NNY	17,7	21,2	42,5	33,2	25,3	14,7	8,5	10,4	7,0	15,4	14,8	4,9	0,7	0,3	180,5	219,0	27,6
ELL	29,1	27,0	9,2	7,0	6,2	8,2	3,9	5,0	4,1	2,9	5,8	8,5	2,3	0,5	86,7	118,7	15,0
F	30,4	28,2	14,0	21,9	22,2	22,6	11,3	7,4	1,9	1,7	0,7	0,3	0,0	0,0	116,7	162,4	20,5
Össz	125,3	117,5	84,0	76,9	61,7	64,6	35,7	39,9	24,1	41,7	55,2	50,6	11,3	3,7	486,4	792,7	61

HVFK: Hosszú vágásfordulójú kemény lombos fafajok csoportja (Összes kemény lombos akác nélkül),

ET-EF: Erdőtelepítések, amelyek már véghasználat után erdőfelújításra kerültek (szürkített),

Az akkori erdőtelepítésekről méltányosan-reálisan akkor tudunk véleményt formálni, ha megnézzük, bemutatjuk azokat.

Ennek kapcsán felhívással fordulhatunk az intézményekhez és kollégáinkhoz, hogy gyűjtsünk fényképeket, dokumentumokat az erdőtelepítés előtti körülményekről és a jelenlegi (közelmúlt) állapotokról.

(Az akcióban szervező részt vehetnének különösen az erdőtelepítő (Bács-Kiskun, Pest, Somogy, Szabolcs-Szatmár) megyék erdőgazdálkodói, erdészeti hatóságai, az ERTI és a SOE, illetve az OEE, a MEGOSZ stb. Természetesen mindenki részvétele fontos és megtisztelő.)

Különösen értékesek és informatívak azok a fényképek, amelyekeken ugyanazon területről készültek különböző időpontokban (rövid leírással, évszámmal stb.). A műszaki átvétel el nem juttatott erdősítések is hasznos tanulságként szolgálnak.

„A Múlt erdőtelepítései – a Jelen erdőállományai -Tapasztalatok – Eredmények”

Erdővel – Fával a Holnapért!

(Nincs ismeretünk arról, hogy „az erdőművelés aranykora” idején történt hatalmas emberi, szellemi, anyagi és pénzügyi ráfordítás tömeg hogyan térült, térül meg az elmúlt 40–60 évben, vagy hogyan jelentkezik az ennél idősebb állományok erdővagyonában, természetes és pénzügyi jellemzőiben (lehetőségként a későbbi megtérülésre).)

Erdőtelepítések Szentgotthárd-Rábatótfaluban a II. világháborút követően

Készítette: Pintér Attila Szentgotthárd 2021. 03. 29.

1. A terület jellemzése

Szentgotthárd egy városrészén, Rábatótfaluban nőttem fel, itt élek most is. Itt szerettem bele az erdőbe is, ez a vidék adta a motivációt a pályaválasztásomhoz középiskola végén. A vidéknek szinte minden zugát ismerem. Így a területválasztásnál nem volt nehéz dolgom.

Rábatótfalu a Vendvidék egyik legrégebbi és (mind a mai napig) az egyik „legvendebb” települése. Közvetlen a magyar-osztrák határon, a Rába folyó völgyében, annak jobb partján, tőle délre fekszik a dombok lábánál. Területére jellemző a környéken megszokott kép: a folyó mentén szántóföldek találhatók hosszan elnyúlva, míg a szűk patak völgyekkel szabdalta dombokon erdők fekszenek, itt-ott üde rétekekkel megszakítva, színesítve. Területe teljes egészében védett, Natura2000 oltalom alatt áll, az Őrségi Nemzeti Park része.

A klímát tekintve egyértelműen az atlanti hatás és az Alpok közelsége érvényesül. Az ország egyik leginkább kiegyenlített vidéke, a nyár hűvös, a tél hideg. Az évi középhőmérséklet a 9°C-t sem éri el, míg az éves csapadékmennyiség 700 mm feletti. Az uralkodó szélirány az ÉNY-i, az erős vagy viharos szelek ritkák. Az erdészeti klímakategóriák közül a GY-KTT a legfőbb, azonban bizonyos területeken már a bükkös klímára jellemző éghajlati értékekkel találkozunk.

A területre jellemző a többletvíz nélküli hidrológia, a völgyekben (különösen a patakok forrásának környékén) azonban időszakos-állandó vízhatású lápos foltokat is találunk. A dombok lábánál és a teraszosodó domboldalakon szivárgó víz is megjelenik, a faállományok legnagyobb öröme. A talajvíz mindenhol elérhető távolságban van, azt a Rába vízállása erősen befolyásolja. A folyó vízjárása szeszélyes, rajta éves szinten több árhullám is levonul. Az alapkőzet homokos-kavicsos rétegeket váltakozva tartalmazó kötött, mély agyag. Ezen többségében pszeudoglejes barna erdőtalajok alakultak ki az évmilliók során. A Rába mentén savanyú öntéstalajok találhatók.

A termőréteg vastagsága változó, a közép-mély-mély termőrétegek gyakoriak, azonban – különösen a települések környéki, korábban mezőgazdasági művelés alatt állt területeken – sekély foltok is elő-előfordulnak.

A természetes növénytakaró változatos. A klímából adódóan a tölgyek (kocsányos és kocsánytalan egyaránt) az uralkodó fafajok, őket egészíti ki a gyertyán, a bükk és az erdeifenyő (valamint néhány községgel keletre már a cser is). Sőt, a hűvösebb völgyekben a luc is honosnak mondható. A jellemző elegyfajok a madárcseresznye, a mezei és a hegyi juhar. A Rába mentén a törékeny fűz az uralkodó, míg a patakokat a mézgás éger szegélyezi.

2. A létesített állományok

2.1. A terület korábban

Az általam választott terület (nem is egy-két állomány) a falu periferiája, nem szorosan hozzá kötődő, így régi felvételek nem igazán állnak róla rendelkezésre. Ugyanakkor a www.fentrol.hu honlapon több légifelvétel is bizonyítja, hogy nem mindig volt erdő az adott területeken. Mivel nincs hozzáférésem, hogy letöltsem az itt készült felvételeket, ezért egy alternatív megoldást választottam: képernyőfotó. Így a minősége nem makulátlan, de a lényeg tökéletesen látszik rajta. A kép 1973. április 28-án készült, és az 1973-0048-6740 néven található meg az említett honlapon. A körülötte lévő felvételek ehhez hasonló állapotokat mutatnak.

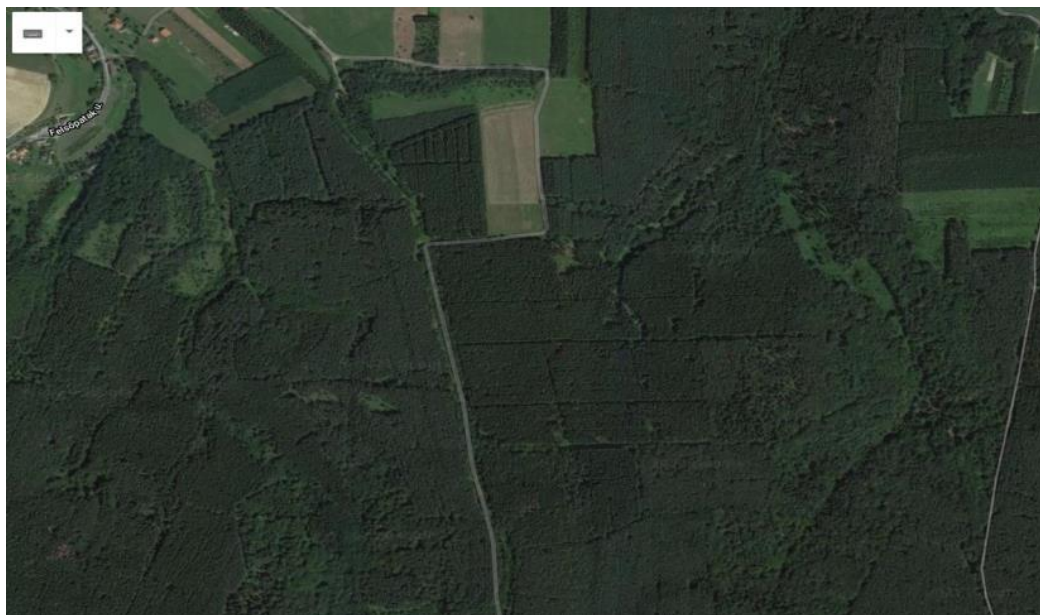
1. ábra: 1973-0048-6740

A fotó közelítően É-D tájolású. A bal felső sarkában a Felsőpatak utca házai láthatók. A méretarány kb. 1:7500-8000, így a látható terület kb. 1 km².

Jól látható, hogy a terület szinte teljesen fátlan (egy-két erdőfolt fordul csak elő a falu közelében). A parcellázottságból adódóan valószínű, hogy nagyrésze mezőgazdasági művelés alatt állt.

2.2. A terület jelenleg

Ugyanez a terület a Google térképfelületén így fest (kb. 2018-as felvétel):

2. ábra: 2018-ban

Az azonosítást segíti a Felsőpatak utca, a patak kanyarulatai is kivehetők (lombos fafajok – világosabb szín), és a kép közepén az Apátistvánfalva felé tartó erdei út (helyi nevén „Püngrica”) nyomvonala is egyértelműen kirajzolódik mindkét felvételen.

Látványosan „kizöldült” a terület az eltelt 45 év alatt. Rengeteg erdőtelepítés történt, habár a természetes állományokkal ellentétben túl nagy változatosságot nem mutatnak ezen erdőrészek. A telepítések fafaja kivétel nélkül erdeifenyő vagy lucfenyő (lombos fafajok csak szálsként, elvéve ékelődnek a fenyők közé), valamint sokszor ezek teljesen rendezetlen elegye, szabályos hálózatban, sorosan ültetve. Ez érthető is, hiszen a telepítések idején (kb. a '80-as években) még nem lehetett a klímaváltozásról ilyen mértékben beszélni, a környéken jelenleg nagyon intenzív lucpusztulásról pedig még annyira sem. Tulajdonságaikból adódóan a helyi tulajdonosoknak, gazdálkodóknak a legkiválóbb választást jelentették.

Ezen állományok kivétel nélkül magánkézen vannak. Jellemzők a területre a kis (maximum 3 hektárnyi) részletnagyságok, ellenben az osztatlan közös tulajdonok meglehetősen ritka (az inkább a természetesebb állományokban fordul elő), s ahol mégis ilyenről beszélhetünk, ott gyakori a szóbeli megegyezés a tulajdonosok között az erdő használatát illetően. (Mivel ezen erdők általában a tulajdonos saját kezelésében vannak, a gazdálkodásban nincs akadály). A feltáráshálózat rossz minőségű, és nem kellően sűrű. Az állományalkotó fafajokból adódóan származékerdőként vannak nyilvántartva a részletek, természetvédelmi és Natura2000 rendeltetésekkel, ugyanakkor mégis gazdasági célokat szolgálva.

3. ábra: A terület az erdőterképen

Ahogy a műholdfelvételeken is látszik, bizonyos helyeken az első véghasználatok már megkezdődtek, ugyanakkor nem teljes részleteket érintve, hanem kis területeken (néhány tized hektáron). Ez a térbeli változatosság növelésének egyik jó módja, ami színesebbé teheti az erdőket idővel. Az érintett területek felújítása valószínűleg ugyanúgy fenyőkkel fog megtörténni, hiszen ezeken a területeken a termőréteg nagyon kavicsos, a lombos fajok (közülük is elsősorban a tölgyek jöhetnek számításba) nehezen tudnának feljönni, és rossz minőségűek lennének.

4. ábra: Jellemző EF állomány

5. ábra: Jellemző EF állomány

6. ábra: Jellemző LF állomány

7. ábra: Jellemző LF állomány

8. ábra: Szabálytalan elegyítés

A felújítások egyik legnagyobb problémája – mint sok más helyen is az országban – a szeder és a siskanád felverődése, valamint a túlszaporodott nagyvadállomány. Ezek ellen mechanikai úton, illetve kilövésekkel próbálnak védekezni az illetékesek (a nagyon kis területű felújítások miatt a kerítések nem jöhetnek szóba).

9. ábra: Jellemző aljnövényzet

10. ábra: Jellemző aljnövényzet

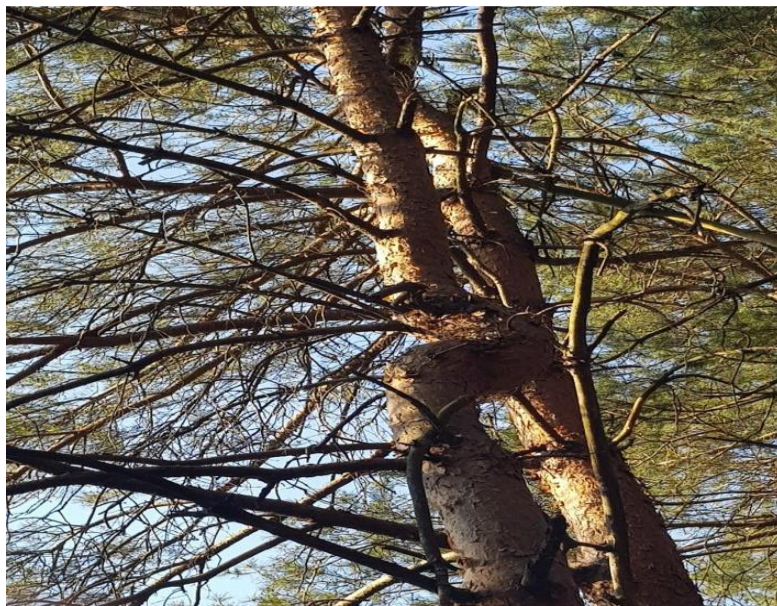

11. ábra: Kisterületű felújítás, a kötelező kellékkal – les

12. ábra: Jellemző felújítási kép

Az állományok egészségi állapota jónak mondható. Egy jellemzően előforduló művelési hiba a gyérítések elmaradása, így sok esetben túl sűrűn tartott állományokkal találkozhatunk. Az erdeifenyőket kezdték el elsősorban kitermelni és felújítani, ezek jó összképet mutatnak. A lucok esetében a pusztulások még nem jelentkeznek, de ez valószínűleg csak idő kérdése – sajnos. Esetükben mindenképp indokolt lesz elgondolkodni a fafajcserén. A szóba jöhető helyettesítők a természetesen előforduló lombos fafajok (elsősorban a KST, KTT, idővel a GY alátelepítve), valamint – és valószínűleg ez lesz a gyakoribb megoldás – az erdeifenyő. A gyakoribb károsítások a fenyőiloncáknak, a rézmetszőszúnak, az állományok szélén a fagyöngynek, valamint a széldöntéseknek és a vadrágásnak és -hántásnak köszönhetőek.

13. ábra: Fenyőilonca kártétel

14. ábra: Rézmetszőszú kárkép

15. ábra: Vadhántás miatti rákosodás

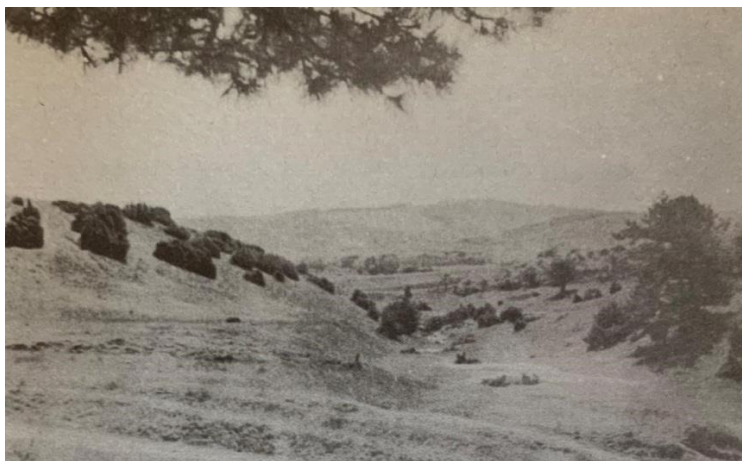
Bakonyaljai homokvidék erdősítése

Készítette: Molnár Richárd

A Bakonyaljai homokvidék erdőtörténete

A Bakonyalján elterülő homokvidéken kialakuló fenyőállományok kialakulása, de leginkább az őshonossága elég vitatott a hazai kutatók körében. A területen a következő változások mentek végig 1945-ig. Az erdők nagy részét a bronzkorban betelepülő szláv népek irtották ki. A török időkben a falvak elnéptelenedtek. A faluhelyekre főképp német ajkú telepesek kerültek, akik az elvadult vidéken legelőket és szántókat hoztak létre. 18. században a térképek és leírások készültek a területről, amelyek fátlannak nevezik a környéket. Ennek az időszaknak a végén száraz szeles időszak uralkodik, ezért megindul a homok. 1770-től kezdődtek meg a védőfásítások, amiket a rendeletek is sürgetnek.

A II. világháborút követő államosítás során az erdők jelentős része állami tulajdonba került, csak 150 ha maradt közbirtokossági kezelésben. A fenyőfői területen 1945-1985-ig Majer Antal 3 szakaszt különít el. 1945-1954-ig az erdőkben az első és legfontosabb teendő a háborús károk helyreállítása. Az építkezések és tüzelőanyag nyerése jelentős túlhasználatot képzett az erdőkben. Ezeknek és a fabehezatal mérséklésére az erdőterületek növelésére volt szükség. A korszak erdőgazdálkodási irányai nagyban kedveztek a homokvidék állományainak. Új telepítések révén 100 ha erdő keletkezett. Az jobb minőségű termőhelyeken a fenyőerdőket előerdőnek tekintették fokozatosan alakították át lombdökké, miközben több mint 230 ha erdőt természetvédelmi területté nyilvánítottak, főként a silány homok területeken, ahol az erdeifenyő állományok csak ligetes formában fordultak elő.

1. kép. Mély-árok 1953

Forrás: Majer Antal: Fenyves a Bakonyalján

A második szakasz 1955-1968-ig tartott. Ebben az időszakban a térségben újabb 200 ha erdő telepítésére került sor az új nyárfa- és fenyőtermesztési program segítségével. Szerephez jutott a gépesítés ezáltal elterjedt a teljes talajelőkészítés. Ekkor kb. 8-10 ezer csemetét ültettek 1 ha területre.

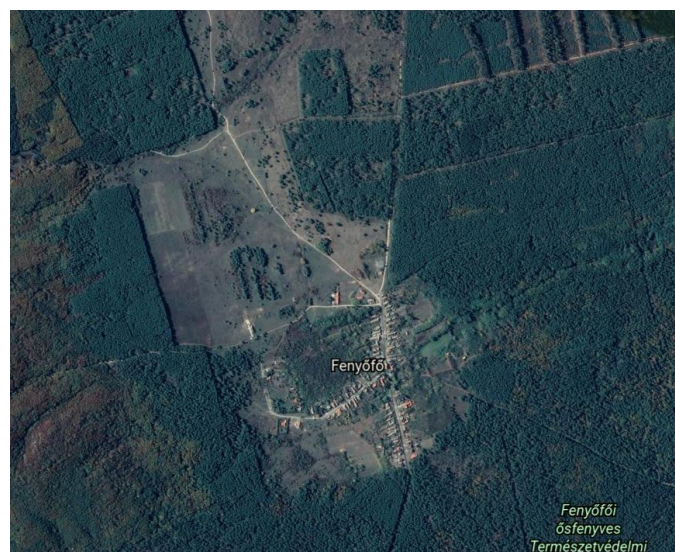
1968-1985-ig terjedő időszakban a legfőbb probléma, hogy a nyereséggazdálkodás a távlati célok és a művelés érdekei ellen hat. Hatására kibővítették az erdőfelügyelőség hatáskörét és fokozták az Erdőfenntartási alapot. Gépesítés jelentősége megnövekedett. A telepítések 2 éves magágyi csemetével történtek, amelyet ültetőgéppel végeztek el. A

területen magpergető működött 1949-től, amely évente több mint 5 t tobozt pergetett ki. Az erdészetnek saját csemetekertje volt. Pásztás talajelőkészítést alkalmaztak. Ezeknek köszönhetően sikeres erdősitéseket hajtanak végre, így újabb 200 ha erdő került telepítésre. Összesében a bakonyaljai homokvidéken 1985-re 1351 ha-on helyezkednek el a fenyő-állományok.

2. kép. Fenyőfő 1983
Forrás: *fentrol.hu*

Napjainkban a védettség hatására egyes területeken megindult az erdőfejlődés. Az erdefenyő területét fokozatosan veszi át a cser. Sok károsító megjelent a vidéken, amelyek az állományok leromlásához vezetnek. Ennek ellenére még mindig a fenyő az uralkodó. A Fenyőfői ősfenyves területe több mint 360 ha. (Majer, 1988)

3. kép. Fenyőfő 2021
Forrás: *Google Earth*

Állomány jellemzők

A Bakonyaljai homokvidéken jellemzően mély, közép mély rozsdabarna erdőtalajok alakultak ki. A területen fafajok közül nagy arányban megtalálható a cser és az erdei fenyő. Az fák magassága általában nem éri el a 20 métert az erdei fenyő koronája ellaposodik.

Kort tekintve elég változatos a fiatal egyedektől a nagyon idős akár 200 éves fát is találhatunk. Fenyőfő határában közel 360 ha védett erdeifenyves van, ez a Fenyőfői Ősfenyves. Egészségügyi szempontból az állományok állapota megfelelő, de helyenként tömegesen előforduló betegségek és kártevők ritkítják az erdőt.

Saját képösszeállítás az állományról:

Oroszi község 12/A erdőrészlet egy akácos kultúrerdő. Területe 21,99 ha

Készítette: Városi Virág

A kiválasztott területem a Pápai-Devecseri síkság része. A kistáj Győr-Moson-Sopron, Veszprém és Zala megyében helyezkedik el. Területe 1162 km² (a középtáj 73,4%-a, a nagytáj 21,2%-a). A következőkben először a kistáj jellemzőit soroltam fel. Szántók, erdőszűlségük kb. 30%.

A kiválasztott területem Veszprém megyében, Noszlop közelében, Oroszi község határában található. Itt agyagbemosódásos erdőtalaj a talajok típusa. Vízgazdálkodás szempontjából sekély termőréteg miatt szélsőséges vízgazdálkodású talajok a jellemzők. Kémhatásukat tekintve pedig a gyengén savanyú kategóriába tartoznak. Szervesanyag készlet: 50-100t/ha. Termőréteg vastagsága: 20-40 cm. Talajértékszám: 20-10 %

Jelenleg a 12/A erdőrészlet egy akácos kultúrerdő, mely a Devecseri körzethez tartozik. Területe 21,99 ha, amely magántulajdonban van. Elsődleges rendeltetése faanyagtermelő, nem védett terület.

Elem információ	
Erdőrészletek	
Eredmény 1 of 1 Törlés Táblázat Letöltés	
Name	Value
Illetékes megyei kormányhivatal	VEMKH
Körzet	Devecseri körzet
Helység /kód/	Oroszi (8676)
Tag	12
Részletjel /kód/	A (10)
Erdőgazdálkodó kód	2207655
Terület	21,99 ha
Erdészeti táj	Pápa-Devecseri-síkság
Tulajdonforma	Magántulajdon
Elsődleges rendeltetés	Faanyagtermelő
További rendeltetés 1	
További rendeltetés 2	
Értékbecsléséhez fatermőképesség adat (Ftk)	13,4 m ³ /ha/év (erdőrészlet első fatajsortípusának ...)
Értékbecsléséhez fakészlet adat (V)	199 m ³ /ha (erdőrészlet fajlagos fakészlete)
Natura2000	Nem része a hálózatnak
Faállomány típus	Akácos
Természetességi állapot	Kultúrerdő
Természetességi alapelvárás	Kultúrerdő
Erdősítési kötelezettség alá vont terület	
Védettség	Nem védett terület
Tűzveszélyesség	Kismértékben veszélyeztetett terület
Következő tervezés éve	2024

1. Terület leírása

A kiválasztott területem a Pápai-Devecseri síkság része. A kistáj Győr-Moson-Sopron, Veszprém és Zala megyében helyezkedik el. Területe 1162 km² (a középtáj 73,4%-a, a nagytáj 21,2%-a). A következőkben először a kistáj jellemzőit soroltam fel:

1. ábra: Pápai-Devecseri sík

Domborzat

A Bakony és a Marcal-völgy közötti terjedelmes kistáj K-i fele közepes helyzetű (150 m feletti), Ny-i fele alacsony helyzetű (125-150 m közötti), enyhén tagolt hordalékkúpsíkság. Tájképileg sajátosan színezi a Somló (432 m) vulkanikus tanúhegye. A relatív relief a táj Ny-i harmadában 5-10 m/km², középső harmadában 10-25 m/km², K-i peremén 25-50 m/km² - eltekintve természetesen a Somlótól, ahol 250 m/km²-ig fokozódik.

A Bakonyból a Marcalhoz siető patakok K-ről Ny-ra tartó párhuzamos völgyekkel szabdalják a felszínt. A völgsűrűség értéke: átl. 0,99 km/km²; max. 4,1 km/km². A mélyebben fekvő völgytalpak nedvesebb, a köztes hátaik – főleg a K-i részben – a szárazabb termőhelyek a területhasznosítás számára.

Földtan

A kistáj a Rába és a bakonyi vízfolyások közös hordalékkúpmaradványa, amelynek kavicsanyaga számos helyen megmaradt. A felszín nagyobb részét azonban löszös-iszaposhomokos folyóvízi és lejtőüledékek borítják. Alóluk számos helyen felszínre bukkan a fekü homokos, helyenként kavicsos pliocén anyaga is, amelyet helyenként tekintélyes vízhozamokat adó tározórétegek tagolnak.

A szerkezeti vonalakkal tagolt medencealjzatot főként palezoos metamorf képződmények és kréta időszaki kőzetek alkotják. A késő-miocénben megélenkülte vulkáni tevékenységre utal, hogy Tét környékén folyamatosan trachit vulkán működött, s legalább 1800 m vastagságú vulkáni kőzettömeg keletkezett.

A kistáj területén fekszik a legnagyobb kistáji vulkáni hegy, a 3,5 millió éves Somló. Lankás alsó része pannon üledékekből áll, a felette következő meredek oldalakat pedig oszlopos elválású lávakőzetek alkotják. Jellegzetes tanúhegy, ahol a bazaltsapka megőrizte az eredeti felszínt: az alatta levő pannon rétegekből a külső erők (szél, folyóvíz) legalább 200 m erodáltak.

Éghajlat

Mérsékelt meleg, É-on mérsékelt száraz, a D-i részeken mérsékelt nedves éghajlatú. A napfényes órák száma 1950 körüli, nyáron É-on 770, D-en 790 óra napsütés várható. Télen a D-i részeken 190 órát, É-on 180 órát szokott sütni a Nap.

Az évi középhőmérséklet 9,5 és 10,0 °C között változik, a Somlón kevéssel ez alatti, a vegetációs időszaké pedig 16,5 és 16,8 °C közötti, a Somlón 16,0 °C.

A csapadékban határozott különbség van az É-i és a D-i részek között. Az É-i vidék a kevésbé csapadékos, ott az évi összeg 580-620 mm, a D-i részen pedig 650-700 mm. Leggyakoribb az ÉNy-i szélirány.

Növényzet

A kistáj potenciális erdőterület, de fragmentálisan természetes gyepesek is előfordulhattak. Klímazonális vegetációtípusát üde lombdők jelentik (többnyire gyertyános-tölgyesek). A vízfolyások mentén puhafa- és keményfaligetek alakultak ki. A kibukkanó pliocén kavicsos és homokon kis kiterjedésben cseres-tölgyesek fordultak elő a kistáj DK-i részén. Ma erdeifenyő- és akácültetvények borítják a kistáj erdőterületének mintegy 70%-át.

Az erdők jelentős részét az évszázados emberi tevékenység drasztikusan átalakította. A sovány talajokon többnyire legeltetés folyt, mely kisebb-nagyobb mértékben ligetessé tette az erdőket. Az erdőirtások és legeltetések következtében nagy kiterjedésű füves pusztaságok alakultak ki. Az állatállomány csökkenésével a legelőket, legelőerdőket akáccal és erdeifenyővel ültették be.

Talajok

A táj talajtípusainak sokfélesége a talajképző kőzet változatosságának és a korának a következménye. A Bakonyból lefutó patakok hordalékukkal hol kvarckavicsot, hol mészkövet, hol bazaltkavicsot raktak le. A hordalékkúpok homokosak vagy iszaposak lehetnek. Az erózió több helyen elhordta a régi hordalékot, és a helyére fiatal került. További, a talajképző kőzet változatosságát növelő tényező a felszín lösziszap és homokos lösz borítása. Az idősebb felszíneken, a löszös és más periglaciális üledékeken az agyagbemosódásos barna erdőtalajok (36%) találhatóak homok vagy homokos vályog mechanikai összetétellel, de nagy területen vannak kavicsos, durva vázrészű, sekély termőrétegű változatok is. Kémhatásuk gyengén savanyú, termékenységük gyenge (int. 2050). Szántók, erdőszűkségük kb. 30%.

A fiatalabb felszíneken barnaföldek (21%) fordulnak elő. Alapkőzetüket tekintve változatosak, így a Somló vulkáni kúpján, bazalttufán, löszös és egyéb periglaciális, harmadidőszaki és idősebb üledékeken is képződtek. Mechanikai összetételük homokos vályog, vályog, kisebb részben homok. Vízgazdálkodásuk a kőzet felszín közeli megjelenése esetén szélsőségesé válik, ami a sekély termőréteggel okozza a gyenge termékenységet. Ahol a termőréteg vastagsága és a vízgazdálkodás nem korlátozott, a termékenység is kedvezőbb.

Az alacsonyabb térszínek periglaciális, löszös üledékeinek talajai a csernozjom barna erdőtalajok (13%). Mechanikai összetételük homok vagy homokos vályog.

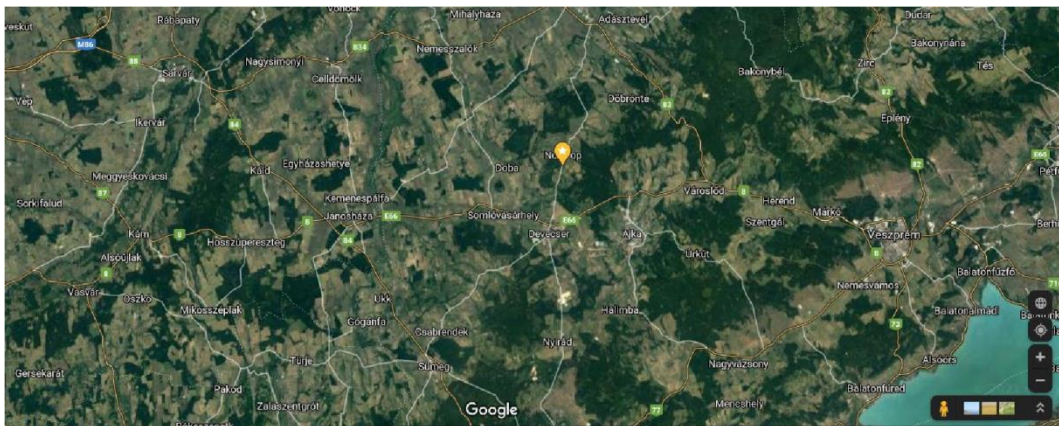
Vízgazdálkodásukra a nagy vízlevezető, a közepes vízraktározó és a kis víztartó képesség jellemző. Termékenységük nagy változatosságot mutat (int. 55-110).

A löszös üledékeken képződött homokos vályog, vályog mechanikai összetételű, kedvező vízgazdálkodású és termékeny réti csernozjom talajok részaránya a tájban 10%.

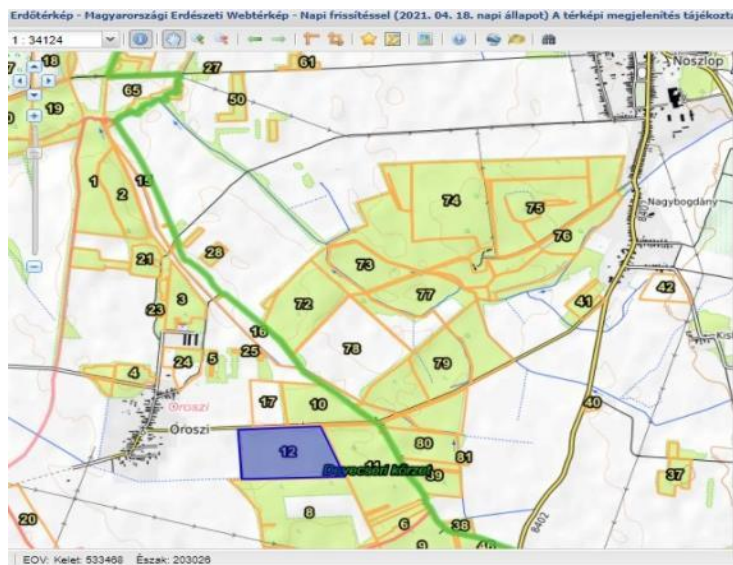
Szántóként hasznosíthatók. Az árterek alluviumán lápos réti (8%) és réti talajok (8%) találhatóak, többségükben vályog mechanikai összetétellel és szén-savmész-tartalommal. Termékenységüket gyakorta a kavics és a talajvíz miatti sekély termőréteg korlátozza.

Termőhelyi adottságok (Agrotopográfiai térkép alapján)

A kiválasztott területem Veszprém megyében, Noszlop közelében, Oroszi község határában található. Itt agyagbemosódásos erdőtalaj a talajok típusa. Harmadkori és idősebb üledékek a talajképző kőzetek. Fizikai féleségét tekintve nem, vagy részben mállott durva vázrészektől áll. Agyagásvány összetételét tekintve illit, klorit, szmektit, vegyesrácsú ásványok közepes mennyiségben találhatóak meg. Vízgazdálkodás szempontjából sekély termőréteg miatt szélsőséges vízgazdálkodású talajok a jellemzők. Kémhatásukat tekintve pedig a gyengén savanyú kategóriába tartoznak. Szervesanyag készlet: 50-100t/ha. Termőréteg vastagsága: 2040 cm. Talajértékszám: 20-10%

2. ábra: a kiválasztott terület elhelyezkedése (Noszlop község csillaggal jelölve)

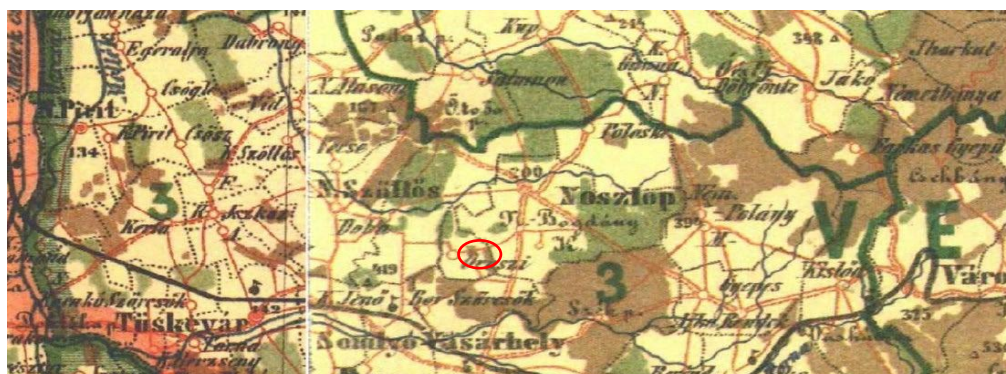

3. ábra: A kiválasztott terület pontos elhelyezkedése

2. Térképi adatok

Az interneten megtalálható térképek alapján jól látszik, hogy ezen a területen az erdőtelepítés sokáig nem volt jelen.

Az 1896-os térkép szerint nem túl nagymértékben, de fenyőerdők voltak jelen a terület közvetlen környezetében.

4. ábra: A Magyar Állam összes erdősegeinek térképe 1896

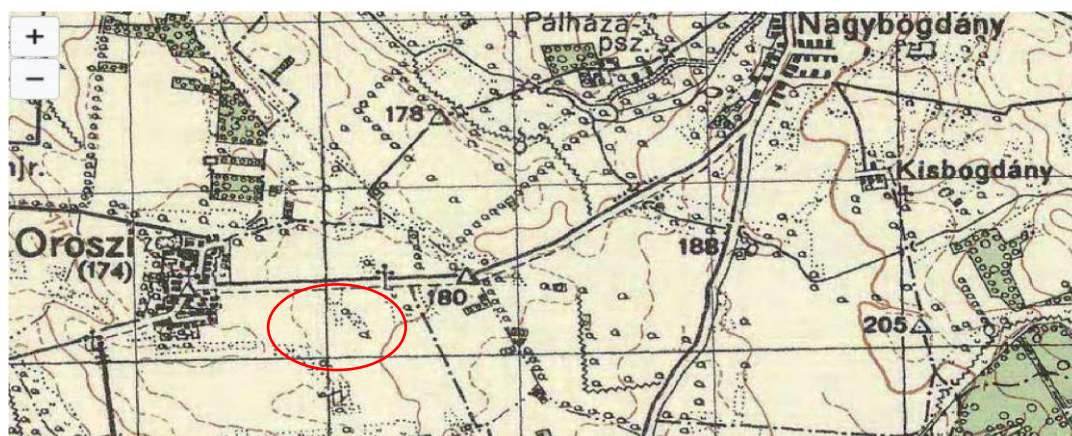

Habsburg Birodalom - Kataszteri térképek (XIX. század)

5. ábra: Kataszteri térkép, a 19. századból

Egy 19. századi kataszteri térkép szerint a terület és a szomszédos területek is „legeltető és imolyás”-ként voltak hasznosítva.

Ezt egy 1941-es, Magyarország Katonai Felmérése elnevezésű térkép is alátámasztja.

Magyarország Katonai Felmérése (1941)

6. ábra: Magyarország Katonai felmérése, 1941-es térkép

Ehhez képest nem sok változást mutatnak egy 1960-as évekbeli kéműhold felvételei.

Magyarország az 1960-as években, a CORONA kéműhold felvételein

7. ábra: CORONA kéműhold felvétele, 1960

Egy 1969-es légifotó szerint sem történt érdemi változás a területen.

8. ábra: 1969-ben készített légifelvétel

Egy 1985-ös légifelvételen viszont már jól látszik, hogy a mostani 12/A erdőrészleten, illetve a szomszédos területeken is megindult az erdőtelepítés, az erdőgazdálkodás.

9. ábra: 1985-ben készített légifelvétel

3. Aktuális állapot

Jelenleg a 12/A erdőrészlet egy akácos kultúrerdő, mely a Devecseri körzethez tartozik. Területe 21,99 ha, amely magántulajdonban van. Elsődleges rendeltetése faanyagtermelő, nem védett terület.

A mostani akácos állomány véleményem szerint jó állapotú, egészséges, szép növekedésű.

10. ábra: A 12/A erdőrészlet leírása

Viszonylag elegendő, az itteni termőhelyi adottságok jó növekedést biztosítanak az akác számára. A kiválasztott terület melletti erdőrészleteken nagyrészt szintén akácok találhatók. Elvértve egy-egy cseres-tölgyes telepítés is fellelhető, illetve a nedvesebb területen kisebb nyáras állomány is jelen van.

4. Források

Dövényi Zoltán, Marosi Sándor, Somogyi Sándor – Magyarország kistájainak katasztere
MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010

Google Térkép (2. ábra)

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:HU_microregion_2.2.13. P%C3%A1pa%E2%80%9C_93Devecseri-s%C3%ADk.png](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:HU_microregion_2.2.13._P%C3%A1pa%E2%80%9C_93Devecseri-s%C3%ADk.png) (1. ábra)

<https://erdoterkep.nebih.gov.hu/> (3. és 10. ábra)

<https://mapire.eu/hu/> (4.-7. ábra)

<https://www.fentrol.hu/hu/> (8. és 9. ábra)

Saját készítésű fotók

Múlt erdőtelepítései – a Jelen erdőállományai: tapasztalatok és eredmények (Felsőpakony)

Készítette: Fitos Kornél 2021.

Bevezetés

Budapesttől 15 kilométerre délnyugatra egy zsák faluban nőtem fel, Felsőpakonyon. A falu létrejötte szinte egy időre datálható a fásítások kezdetével. Az 1963 szeptemberében készült légifotókon alig lehet egybefüggő erdőterületeket látni, leginkább csak mezővédő erdősávok láthatók, valamint facsoportok. Mára köszönhetően az erdőtelepítéseknek nagyobb egybefüggő erdőterületek vannak, melyeket főként akác, nemesnyár és erdeifenyő fafajok alkotnak. Az erdő állományok nagy része faanyagtermelő rendeltetésű kultúrerdő.

Erdőrészlet jellemzése

Munkám során az Ócsa 139/B erdő részleten kívánom szemléltetni az erdőtelepítések hatását. A részlet Ócsa városához tartozik, habár Felsőpakonyhoz sokkal inkább közelebb helyezkedik el. Ez annak köszönhető, hogy a falu közigazgatási határának szélén jött létre az itt húzódó vasútvonal okán.

1. táblázat: Az Ócsa 139/B erdő részlet főbb adatai (<https://erdoterkep.nebih.gov.hu/>)

Elsődleges rendeltetés	Faanyagtermelő
Erdészeti táj	Duna-Tisza közti hátság
Erdőgazdálkodó kód	1021799
Faállomány típus	Akácos
Helység /kód/	Ócsa (5611)
Illetékes megyei kormányhivatal	Pest Megyei Kormányhivatal
Körzet	Csévharaszt-Felső-Tápió-vidéki körzet
Következő tervezés éve	2028
Natura2000	Nem része a hálózatnak
Részletjel /kód/	B (20)
Tag	139
Természetességi alapelvárás	Kultúrerdő
Természetességi állapot	Kultúrerdő
Terület	10,23 ha
További rendeltetés 1	Nincs
További rendeltetés 2	Nincs
Tulajdonforma	Magántulajdon
Tűzveszélyesség	Kismértékben veszélyeztetett terület
Védettség	Nem védett terület
Értékbecsléséhez fakészlet adat (V)	77 m ³ /ha (erdőrészlet fajlagos fakészlete)
Értékbecsléséhez fatermőképesség adat (Ftk)	7,5 m ³ /ha/év (erdőrészlet első fafajsorának megállapított fatermőképessége)

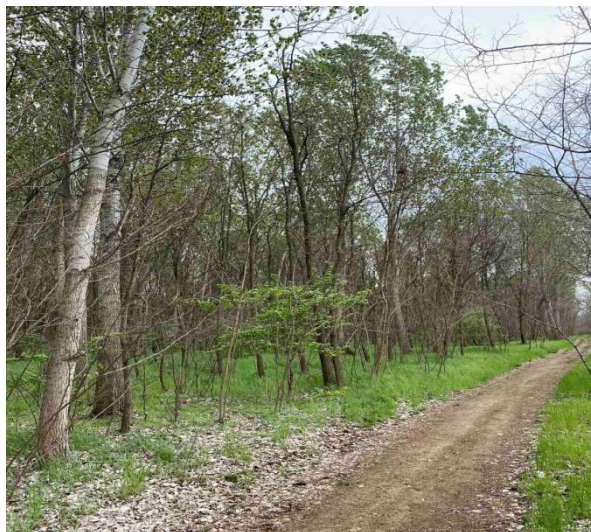
Az erdőrészletre a tipikus állományok közé tartozik, hiszen természetességi állapota kultúrerdő, a Natura 2000 hálózatnak nem része. A főfaja akác azonban előfordulnak szürke nyár egyedek is. Magántulajdonban van, mint a községet övező erdők túlnyomó része. Elsődleges rendeltetése faanyag termelő, további rendeltetése nincs. Az erdőrészlet szélén a faluban élők kialakítottak egy futóutat, amit sokan használnak, így a következő tervezési időszakban, amely 2028-ban lesz javasolt lesz figyelembe venni. Az erdőrészlet fajlagos fakészlete $77\text{m}^3/\text{ha}$ ami igen gyengének mondható. A részlet $10,23$ ha nagyságú.

1. ábra: Az állomány tipikus képe

Ahogy már említésre került az akácon kívül nagy számban találhatóak nyár fajok az állományban. A cserje szintben a fekete bodza, valamint a sajmeggy volt megtalálható, mint tipikus fajok. A lágyszárúaknál szintén a tipikusan akác alatt fel lelhető nitrogén igényes gyomok voltak megtalálhatók, mint például a meddő rozsok vagy a piros árvacsalán. Védett fajjal nem találkoztam.

Az akác fák átlag magassága becslésem szerint 13-15 méter között mozgott, míg a nyár fajok valamivel magasabbak voltak. Az átlag átmérő Akác esetében megközelítőleg 16 centiméter lehetett.

2. ábra: Az állomány széle az említett „futó útvonallal”

Rengetegen sétálnak az erdőben, szinte nincs olyan napszak, hogy ne lehessen találkozni kocogó vagy ép a kutyáját sétáltató emberrel.

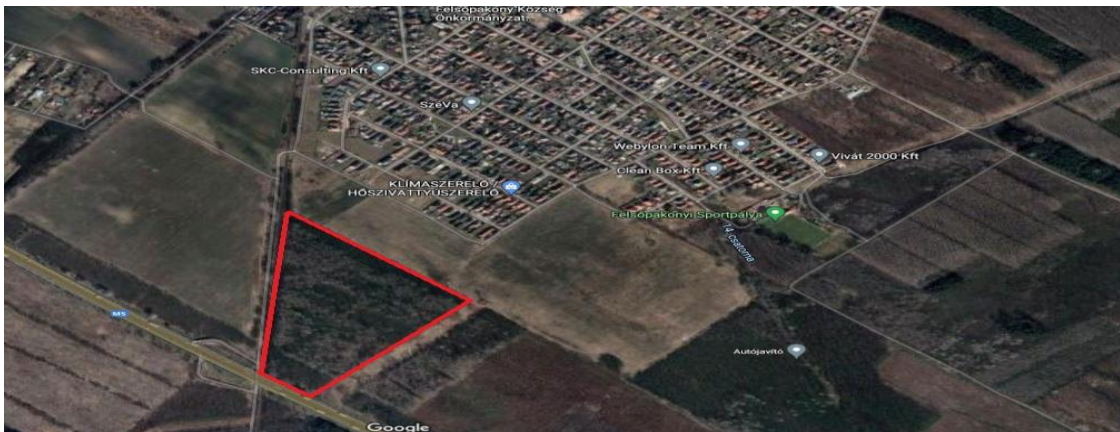

3. ábra: Az erdőrésztől falutól távolabb eső része

Az erdőrészt egy oldaltól egy magasfeszültségű vezeték határolja meg másiktól a vasút. Ahogy a 3. ábrán is látszik mögötte pedig az M5-ös autópálya húzódik.

Az állománynak így kiemelt szerepe van a zaj és porszenyezés enyhítésében. Ugyan ezen a szélén nem látszik, hiszen a vezeték alatt ügyelnek, hogy ne legyen fa, de a részlet más részén az erdőszegélyben jellemző a keskenylevelű ezüstfa.

Múlt és a jelen összehasonlítása

4. ábra: 2021-ben készült műhold felvétel (google.com/maps)

Sajnálatosan pontos adattal nem rendelkezem, hogy az állományt mikor telepítettek. Mindazonáltal tekintettel az a paraméterei úgy gondolom, hogy még nem volt véghasználat a területen, minden bizonnyal az első erdőtelepítés sikerességét láthatjuk. Az 5. ábrával összehasonlítva jelentős változásokat lehet felfedezni. Az általam választott erdőrészt csak egy tipikus példája a környék telepített erdőterületeinek.

5. ábra: 1963 szeptember 18. készült légifotó (fentrol.hu)

Mint látható az 1963-ban készült légifelvétel részleten is, több olyan területet is választhattam volna, ahol akkor még nem volt erdő viszont mára már kiterjedt állomány helyezkedik el.

Ahogy a bevezetésben is említésre került nem voltak nagy területű részletek a község határában.

Érdekesség képen megemlíthető maga a falu növekedése is, hiszen a 63' képen még maga a község is csupán pár utcából állt, napjainkban azonban elérte az 5000 fős lakosságot.

A falu lakói előszeretettel látogatják a környező erdőterületeket, élvezik elődjeink erdőtelepítéseinek sikerességét. Túl a rekreációs funkciókon az községet övező telepített erdők nagyban hozzá járulnak, mind az M0 mind az M5-ös autópálya pór és zajszennyezésének enyhítésében.

Felsőpakony az agglomerációba vágyók fő célpontja lett köszönhetően többek között az erdőtelepítéseknek. Amelyek köszönhetően a most meghirdetett pályázatoknak új életre kaptak, így újabb gyenge termőképességű kopárok, felhagyott legelők kerülnek beültetésre. Múlt erdőtelepítései – a Jelen erdőállományai: tapasztalatok és eredmények

Rinyaszentkirály 13G

Készítette: Vers Balázs 2021

Bevezetés

Nagyatádtól körülbelül 9 km-re D-i irányban található az Ágerdő nevű erdészeti kerület. A diplomamunkám készítése során gyakran látogattam ezt a területet. A feladatkiírás alapján rögtön tudtam, hogy melyik állományt fogom választani, a Rinyaszentkirály 13G erdőrészletet. Ez az erdő jelenleg **74 éves, tehát 1947-ban létesült** erdőről van szó. Főként kocsányos tölgy főfafajból áll, de mellette egyéb lombos fafajok is megtalálhatóak (Például: hegyi juhar, kislevelű hárs, vörös tölgy).

Erdőrészlet adatai

Az erdőrészlet nevéből adódóan Rinyaszentkirály községhez kellene tartoznia, amihez közelebb is, de a Nagyatádi körzet déli határán terül el.

1. táblázat: Rinyaszentkirály 13G erdőtérképi adatai (<https://erdoterkep.nebih.gov.hu/>)

Illetékes megyei kormányhivatal	SMKH
Körzet	Nagyatádi körzet
Helység /kód/	Rinyaszentkirály (6194)
Tag	13
Részletjel /kód/	G (70)
Erdőgazdálkodó kód	271
Terület	6,00 ha
Erdészeti táj	Belső-Somogyi-homokvidék
Tulajdonforma	Állami tulajdon
Elsődleges rendeltetés	Faanyagtermelő
További rendeltetés 1	Natura 2000
További rendeltetés 2	
Értékbecsléséhez fatermőképesség adat (Ftk)	11,3 m3/ha/év
Értékbecsléséhez fakészlet adat (V)	529 m3/ha
Natura2000	Része a hálózatnak
Faállomány típus	Egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyes
Természetességi állapot	Természeteszerű erdő
Természetességi alapelvárás	Természeteszerű erdő
Erdősítési kötelezettség alá vont terület	
Védettség	Nem védett terület
Tűzveszélyesség	Kismértékben veszélyeztetett terület
Következő tervezés éve	2029

Az erdőrészlet gyertyános-kocsányos tölgyes klímában található. Időszakos vízhatású terület, rozsdabarna erdőtalajjal. Talaja homok, termőréteg vastagsága közép-mély-mély. Uralkodó fafaja a kocsányos tölgy (85%). Elegyfajjai a hegyi juhar (10%), erdei fenyő (3%) és a vörös tölgy (2%). Második lombkorona szintben gyertyán, madárcezesznye, kislevelű hárs.

Korábbi kép a területről

Sajnos a területről nem sikerült korábbi képet találnom, mint egy 1963-ban készült légi fotó. Itt kivehető a képen, hogy valamilyen okból kifolyólag letermelték a területet.

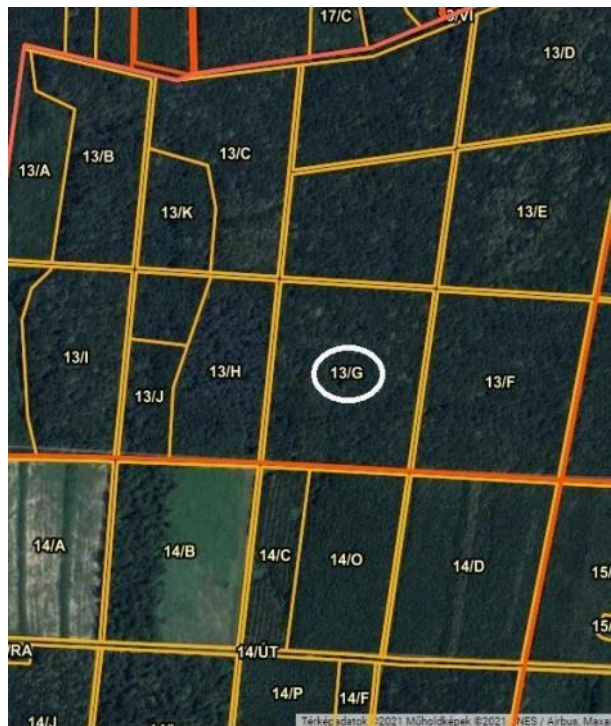

1. ábra: Rinyaszentkirály 13G 1963-as légi fotója

Napjainkban

2. ábra: RSZ 13G Nagyatádtól való elhelyezkedése

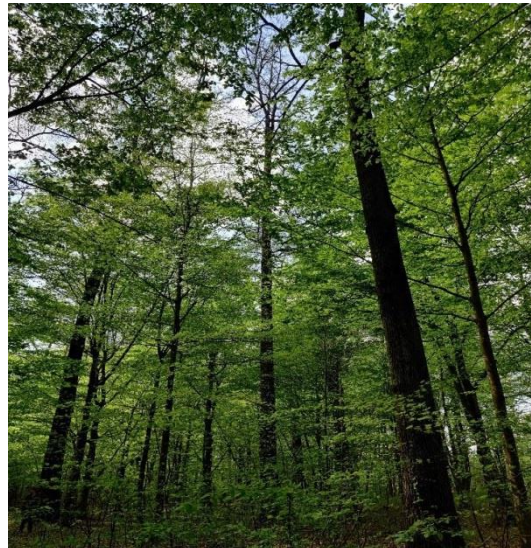
3. ábra: RSZ 13G

4. ábra: RSZ 13G (1. kép)

5. ábra: RSZ 13G (12. kép)

6. ábra: RSZ 13G (3. kép)

A területen egy jó képességű és minőségű állományt találunk jelenleg. A helyi kerületvezető erdész elmondásai szerint az állomány nem egy korú, mert az erdőrézletben bizonyos gyertyánok idősebbek a tölgyeknél. Ezt jól mutatja a légi fotó is, ahol a terület bal alsó sarkában kisebb facsoportot lehet felfedezni, ami valószínűleg az említett gyertyánok lehetnek.

Egyéb

MTVA Archivum, Erdőtelepítés a Bükk-fennsíkon, Magyarország, Heves

MTVA Archivum, Mezőgazdaság - Erdészet - Fásítás a Bükkben Magyarország, Borsod-Abaúj-Zemplén, Sajókaza

MTVA Archivum, Erdőgazdaság – erdőtelepítés Magyarország, Borsod-Abaúj-Zemplén, Ládpetri